

Út a gyógyszertárak államosításáig

A gyógyszertárak államosításának előkészítése
1948-1950 között

A polgári gyógyszerészet felszámolása 1939-1950 között

01

Árjásítás (1939-1944)

- Második zsidótörvény
- Sztójay-jogosok

02

Nemzetvédelmi tisztogatás (1939-1944)

- Visszacsatolt területeken élő gyógyszerészek igazolási eljárásai

03

Számonkérések (1945 után)

- Igazolási eljárások, és népbírósági perek
- Horthy-korszak gyógyszerészi elitjének ellehetetlenítése

04

Államosítás (1948-1950)

- 1948-1950: „Lopakodó államosítás”
- 1950: „Totális államosítás”

A gyógyszerészek helyzete 1945 után

1

Háborús károk helyreállítása

2

A gyógyszerészek testületi autonómiájának felszámolása

3

Gyógyszerészet reformja

A gyógyszerészet átalakítására vonatkozó elképzelések 1945 után

Szociáldemokraták

Jogsérelem
nélkül közösségi
(szövetkezeti)
tulajdonba adni a
patikákat

**Szövetkezesítés vagy
szocializálás**

Szakszervezet

„Azé a föld, aki
megműveli”

**Kollektív
jogadományozás**

Budapest

Gyógyszertárak
községi vagy
intézményi kézbe
adása.

**Községesítés vagy in-
tézményesítés**

1948. évi XXX. gyógyszerészeti törvény

- Rést ütöttek a magántulajdon rendszerén
- Reáljog megszüntetése, személyjogusítása
- A személyes üzleti jog átruházásának megszüntetése
- Községi és intézményi gyógyszertárak létesítése

Állami Kezelésbe Vett Gyógyszertárak Nemzeti Vállalata

- Létrehozása 1949. január 1.
- Olt Károly népjóléti miniszter:
„Magánkézben lévő, kizsákmányolásra épülő, gyógyszertárak”
- Vikol János államtitkár:
  - Ez nem államosítás!
- 157 állami gyógyszertár került állami kézbe

A Nemzeti Vállalat kezelésében lévő gyógyszertárak 1949. január elsején

Háborús okokból elhagyott patikák

A

Emigráció

B

C

Vagyonfosztás

D

Újjonnan felállított patikák

A Nemzeti Vállalat kezelésébe vett („államosított”) gyógyszertárak száma és aránya

11%

1949. január 01.

157 gyógyszertár

17%

1949. november

250 gyógyszertár

22%

1950. július 27.

319 gyógyszertár

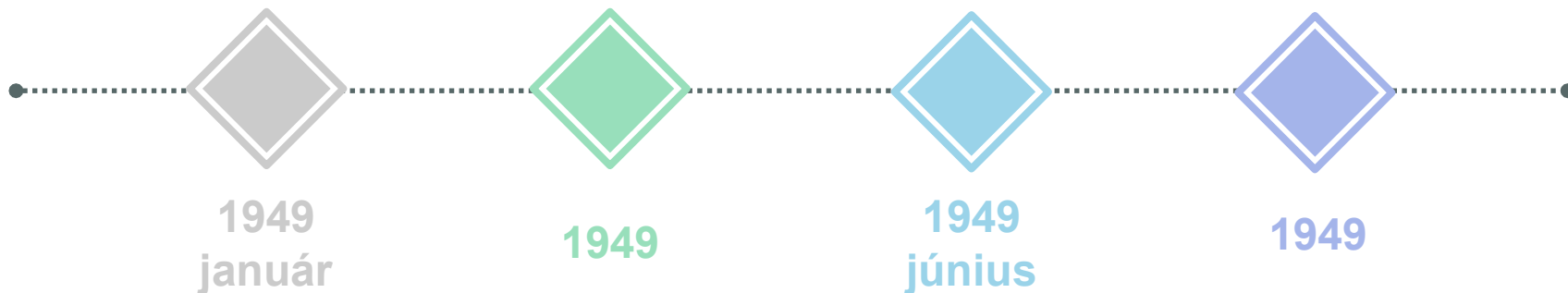
100%

1950. július 28. – államosítás

1450 gyógyszertár

Gyógyszertárak államosítására vonatkozó tervek

Koós János

- Rajtaütésszerű végrehajtás
- Áthelyezés
- Lebonyolítás: politikai megbízott és új vezető
- NV kezelésébe kerüljön a patika

Nánássy Sándor

- Tőkekivonás megállítása
- Közegészségügy biztosítása

Pintér János

- Váratlan végrehajtás
- Tervszerű államosítás folytatása

Hámori Sándor

- Tervszerű államosítás folytatása
- Havi kb. 10 patika államosítása

Államosítás útjai

Gyógyszerellátás biztosítása

- Hiányos árukészlet
- Tőkekivonás megakadályozása

Retorziós eljárások

- „Fasiszta”, „horthysta”, „klerikális” elemek **fel**
- Gyógyszerészi elit felszámolása
- Svábok
- Jobboldali vagy klerikális kapcsolatok
- Gazdag család
- Bárki, aki gyanús

„Önkéntes” felajánlások

- Előre menekülés
- Anyagi kényszer, tőkehiány
- Politikai nyomás

Örkény István felajánlja gyógyszerárát az államnak Sztálin 70. születésnapjára

A Népjóléti Minisztériumnak,
Budapest.

Az alulírott Örkény István gyógyszerész, a "Csillag"
c. gyógyszerkereskedés tulajdonosa (Budapest, Rákóczi
út 39 szám) a gyógyszerárát a minisztérium-
nak feltétel nélkül felajánlva Sztálin elvtárs
70. születésnapjára.

Kelt Budapesten, 1949. december 5-én

Örkény István

Előttünk, mint Parancs elvt.:
Dedi Glava.
Örkény István

ÖRKÉNY ISTVÁN
Gyógyszerkereskedés
Rákóczi út 39.
Budapest

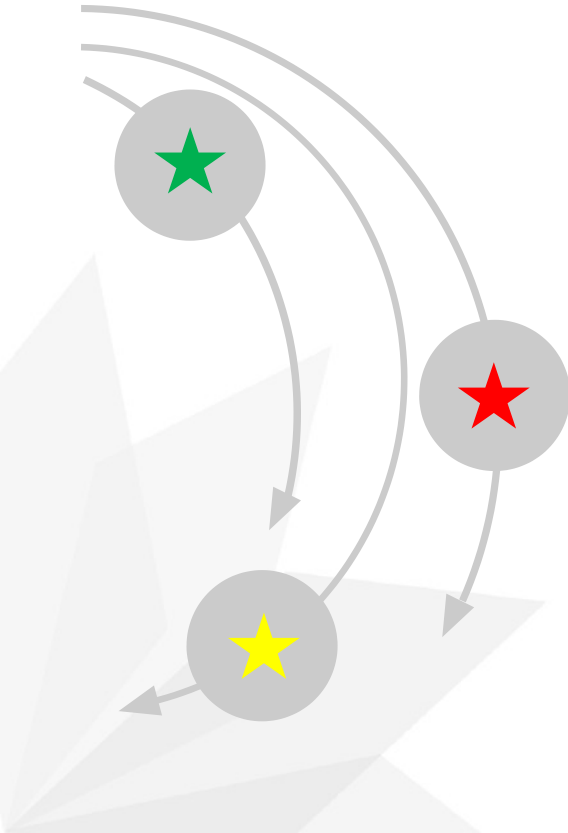
A Csillag gyógyszerter államosítása és szovjetizálása

Csillag gyógyszerter

- Feljelentés
- Adórevízió
- „Önkéntes felajánlás”

Vörös Csillag gyógyszerter

- Csillag -> Vörös Csillag
- Rákosi elvtárs 60. születésnapja
- „Kapitalista kizsákmányolástól megszabadított” gyógyszerter
- „Dolgozó nép szolgálatába állított” gyógyszerter
- Szovjet mintára kialakított gyógyszerter

Köszönöm a figyelmet!